

СЕМАНТИЧНІ Й ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНІ КАТЕГОРІЇ СЛОВА, ВИСЛОВЛЮВАННЯ Й ТЕКСТУ

DOI 10.31558/2075-2970.2019.37.4

УДК 811.111:004

© О. О. Ситенко
(Вінниця)

ЛЕКСИЧНІ ІННОВАЦІЇ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. Актуальність роботи визначається необхідністю дослідження змін в методах і засобах збагачення словникового складу сфери інформаційних технологій і Інтернету, процесів формування нових дериваційних елементів, які активно відбуваються саме в останнє десятиліття. Подальше ускладнення екстралінгвістичного середовища вимагає соціолінгвістичного аналізу інноваційних процесів, виявлення конкретних соціальних чинників, що роблять найбільший вплив на ці процеси, розкриття ролі інформаційної революції в лексико-семантичних змінах.

Об'єктом дослідження є нові лексичні одиниці комп'ютерної сфери і Інтернету, які з'явилися в англійській мові за останнє десятиліття початку XXI століття. Предметом дослідження є структурно-семантичні особливості комп'ютерних неологізмів англійської мови.

Метою нашого дослідження постають особливості структурно-семантичного потенціалу англійської мови інновацій сфери інформаційних технологій і Інтернету.

Реалізація поставленої мети вимагає вирішення наступних завдань: 1) з'ясувати основні лінгвістичні та екстралінгвістичні фактори, що зумовлюють інноваційні процеси в лексико-семантичній структурі англійської мови; 2) розглянути існуючі підходи до вивчення поняття «неологізм» та історичні чинники формування неологічних одиниць; 3) проаналізувати процеси словотворення лексичних інновацій сфери комп'ютерних технологій і Інтернету, виділити основні способи словотворення; 4) простежити і описати особливості семантичного потенціалу неологізмів.

Перспектива подальшого дослідження полягає в аналізі способів передачі комп'ютерних неологізмів англійської мови українською за допомогою різних видів перекладацьких відповідей.

Ключові слова: неологізм, лексико-семантичні інновації сфери комп'ютерних технологій, інформаційна революція, семантичний потенціал.

Olha Sytenko *LEXICAL INNOVATIONS IN THE SPHERE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE ENGLISH LANGUAGE*

Abstract. The relevance of the work is determined by the lack of a comprehensive analysis of the processes and phenomena occurring in the vocabulary of the English language at the beginning of the twenty-first century. In particular, it becomes necessary to study changes in the ways and means of enriching the vocabulary of the information technology and the Internet, the processes of new derivational elements formation which extensively occur in the last decade. Further complication of

the extralinguistic environment requires a sociolinguistic analysis of the innovation processes, the identification of specific social factors which have the greatest influence on these processes, the disclosure of the information revolution role in lexico-semantic changes.

The object of the research are the new lexical units in the computer sphere and the Internet, which appeared in English within the last decade of the beginning of the 21st century.

The subject of the research is the structural and semantic features of the computer neologisms in the English language.

The aim of the study is to analyze the features of the structural-semantic potential in English-language innovations within the field of information technologies and the Internet. Realization of the goal requires the fulfilment of the following tasks: 1) to find out the main linguistic and extralinguistic factors which determine the innovation processes in the lexical and semantic structure of the English language; 2) to consider existing approaches to the study of the concept 'neologism'; 3) to analyze the word formation processes of lexical innovations in the sphere of computer technologies and the Internet, to identify the main methods of the word formation; 4) to trace and describe the features of the neologisms' semantic potential.

The perspective of further research lies in analyzing the ways of transferring English computer neologisms into Ukrainian through various translation methods.

Key words: neologism, lexico-semantic innovation in the sphere of computer technologies, information revolution, semantic potential.

1. Вступ

Актуальність роботи зумовлена важливістю проведення комплексного аналізу процесів і явищ, що відбуваються в словниковому складі англійської мови на початку ХХІ століття. Зокрема, виникає необхідність дослідження змін в методах і засобах збагачення словникового складу сфери інформаційних технологій і Інтернету, процесів формування нових дериваційних елементів, які активно відбуваються саме в останнє десятиліття. Подальше ускладнення екстралінгвістичного середовища вимагає здійснення соціолінгвістичного аналізу інноваційних процесів, виявлення конкретних соціальних чинників, що роблять найбільший вплив на ці процеси, розкриття ролі інформаційної революції в лексико-семантичних змінах мови. Крім того, поза увагою науковців здебільшого залишаються питання, пов'язані з особливостями передачі значень неологізмів засобами української мови.

Об'єктом дослідження є нові лексичні одиниці комп'ютерної сфери і Інтернету, які з'явилися в англійській мові в останнє десятиліття початку ХХІ століття. **Предметом** дослідження є структурно-семантичні особливості комп'ютерних неологізмів англійської мови. **Мета** пропонованої наукової розвідки постає в аналізі особливостей структурно-семантичного потенціалу англійськомовних інновацій сфери інформаційних технологій і Інтернету.

Реалізація поставленої мети вимагає вирішення наступних **завдань**: 1) з'ясувати основні лінгвістичні та екстралінгвістичні фактори, що зумовлюють інноваційні процеси в лексико-семантичній структурі англійської мови; 2) розглянути існуючі підходи до вивчення поняття «неологізм» та історичні чинники формування неологічних одиниць; 3) проаналізувати процеси словотворення лексичних інновацій сфери комп'ютерних технологій і Інтернету, виділити основні способи словотворення; 4) простежити і описати особливості семантичного потенціалу неологізмів.

2. Виклад матеріалу

Неологізм потрактовується як функціональне новоутворення, яке служить певній інформаційній або комунікативній меті. Мовний неологізм, який відповідає на запит нового життєвого явища і називає його, може бути визначений як номінативний. До таких відносяться історичні, політичні, науково-технічні та інші номінації, наприклад *blogject*, *godcasting*, *hyper-documentation*, *lifestream*, тощо.

У розвинених мовах кількість неологізмів, зафіксованих в газетах і журналах протягом одного року, становить десятки тисяч. Це зумовлено соціальною потребою в іменуванні всього нового і в його осмисленні, внутрішньомовними факторами – тенденціями до економії, уніфікації, системності мовних засобів, етимологією, завданнями експресивно-емоційної або стилістичної виразності.

Необхідно відзначити, що слово перебуває в стані неологізму дуже нетривалий час. Як тільки слово починає активно використовуватися, воно втрачає ознаку новизни, тобто поступово входить до лексичної системи мови як загальноживане.

У сфері неології існує багато невирішених питань, як в теоретичному, так і в практичному плані. Більшість авторитетних у цій сфері фахівців визнають найбільш актуальними такі напрями дослідження:

1) проблеми трактування новоутворення і неологізму, тобто як довго слово має вживатися в мові, щоб вважатися неологізмом і потрапити до словника;

2) визначення зв'язку між окупаціоналізмом (словом, вжитим незвично, випадково). Елемент «окупаціональності» ще більш посилюється в тих випадках, коли неологізмом є нове слово зі сфери сленгу, тобто з тієї області мови, яка взагалі характеризується великою мінливістю), авторським використанням лексичної одиниці і неологізмом;

3) необхідність створення особливих словникових статей, які дозволяють маркувати неологізми, оскільки існуюча система надзвичайно незручна і не враховує соціальної диференціації мови, звідси – нечіткість у стилістичній характеристиці неологізмів, а тому і в питанні про віднесення до неологізмів сленгових одиниць, професіоналізмів, термінів та інших шарів лексики (Скрильник, 2012, с. 124).

Слід зазначити відсутність однаковості в трактуванні терміна «неологізм» в роботах різних лінгвістів. В. В. Лопатін дає наступне визначення: «Нові слова, які закріплюються в мові, називаються неологізмами (від грецьких слів *neos* 'новий' і *logos* 'слово')», тобто слова або словосполучення, що з'явилися в певний період в будь-якій мові або використані один раз («окупаціональні» слова) в певному тексті або акті мовлення. Належність слів до неологізмів є властивістю відносною й історичною (Бибик, 2006, с. 224).

У дисертації Ю. К. Волошина зазначено: «При аналізі визначень поняття «неологізм» різними дослідниками стають очевидними дві точки зору, які полягають в тому, що термін «неологізм» застосовується як до слів, що з'явилися в мові для позначення нових понять (Ю. К. Волошин, І. В. Арнольд, Ю. С. Ахманова), так і до слів, які по-новому позначають вже існуючі поняття, і до слів, які набувають нового значення (І. Р. Гальперін, Н. Г. Алексенко)» (Ягудена, 2013, с. 56).

Існування різних визначень основної одиниці неології – неологізму – зумовлює існування різних напрямків вивчення цього явища: структурно-семантичного, соціо- та психолінгвістичного, структурного, когнітивного, денотативного і т. д.

Основна мета робіт структурно-семантичного напрямку полягає в описі нових фактів мови і мовлення, їхніх структурно-семантичних характеристик, визначенні способів утворення і особливостей застосування, в класифікації новоутворень, у виявленні місця неологізмів в системі мови, у визначенні того впливу, який вони мають у мові.

В рамках соціолінгвістичного напрямку розглядаються питання розвитку лексичної підсистеми мови, зумовлені впливом соціально-економічних і політичних перетворень, що відбуваються в суспільстві.

Когнітивний напрямок в неології знаходиться на стадії становлення. Лінгвісти цієї сфери намагаються проаналізувати структури знань, які ховаються за неологізмами, і їхній вплив на мовну і концептуальну картини світу сучасного носія мови.

Психолінгвістична теорія неології намагається представити неологізм як динамічне (процесуальне) явище, пов'язане з мисленням і когнітивної діяльністю окремого носія мови.

Когнітивні і психолінгвістичні дослідження неологізмів характеризуються динамічним підходом до проблем неології. Динамічний аспект передбачає аналіз причинно-наслідкових зв'язків, відносин і причин активності певних ділянок мовної системи в певний момент розвитку (Попова, 2015, с. 13–16).

Багатоаспектність дослідження неологізмів забезпечує їхній досить повний і глибокий аналіз. Необхідно відзначити основні характерні властивості цієї категорії одиниць лексичної системи мови.

Неологізми – це нові слова, створені актом номінації, що закріплюються в мові і можуть з'являтися для позначення нових або для нового позначення вже існуючих понять. До числа неологізмів можуть бути віднесені абсолютно нові і за формою, і за змістом лексеми (результат утворення кореневого елемента в самій мові як наслідок запозичення), або це можуть бути слова, утворені з наявних компонентів, або, нарешті, це можуть бути слова, які розвинули нові значення.

Межі цієї категорії слів історично рухливі. Темпи поповнення лексичної системи мови неологізмами визначаються, перш за все, соціальними факторами: насиченістю певного історичного періоду суспільними подіями, темпами розвитку науки, техніки, культури, політики. Чисельне співвідношення неологізмів в різних сферах людської діяльності неоднакове (Ягудена, 2013, с. 61).

У сучасній мовній системі неологізми поділяються на мовні і авторські або індивідуально-стилістичні. Мовні неологізми створюються головним чином для позначення нового предмета чи поняття. Вони входять в пасивний словниковий запас і фіксуються у словниках. Прикладів мовних неологізмів в комп'ютерній і суспільно-політичній сфері англійської мови дуже багато:

sock puppet 'підставна особа, яка зазвичай обговорювала або коментувала себе чи свою роботу, особливо в онлайн-розмовній групі або в блозі': *Siegel is not the only professional pundit to be caught in a sock puppet scandal. This year, Los Angeles Times business columnist Michael Hiltzik was stripped of his column and blog for using fake handles on his blog and those of his critics* (The Boston Globe, September 18, 2016). – Зігель не єдиний професійний експерт, якого можна зловити в скандалі з підставними особами. Цього року блог оглядача Los Angeles Times Майкла Хілтціка був заборонений за використання підставних осіб.

attention theft 'втручання небажаного і несанкціонованого тексту, звуків або зображень в інтереси людини': *The Internet is the worst polluter of all. Spam is not even pollution, it's attention theft. But even legitimate email is typically copied to more people than necessary and contaminated*

by excess verbiage and endless reply loops (Nielsen Norman Group, August 11, 2013). – Інтернет є найгіршим забруднювачем. Спам – це навіть не забруднення, це втручання в інтереси людини. Адже навіть електронне листування, як правило, копіюється і поширюється більшої кількості людей, ніж необхідно, і заражається зайвими формулюваннями і нескінченними циклами відповідей.

Cord-never ‘людина, яка ніколи не підписувалася на пакет кабельного телебачення»: *Comcast’s own streaming service aimed at cord cutters and more so the ‘cord nevers’ who never sign up for cable, has now launched* (TechCrunch, September 27, 2017). – Запущена власна потокова послуга Comcast призначена для супротивників дротових систем і тих, хто ніколи не підписувався на пакети кабельного телебачення.

Однак, якщо проаналізувати класифікації нових слів, то серед мовних неологізмів можна виділити лексичні і семантичні. До лексичних неологізмів належать слова, які утворюються за наявними в мові моделями, або вони запозичені з інших мов.

Прикладами лексичних неологізмів, утворених таким чином, можуть слугувати такі, як:

Blogject ‘пристрій, який регулярно публікує поновлення про стан, місцезнаходження та навколишнє середовище’: *Design conferences such as Lift and Where 2.0 feature the latest blogjects, mashups, and narrative installations* (MIT Press, March 22, 2013). – На конференціях з дизайну, таких як Lift and Where 2.0, представлені пристрої останнього покоління, що регулярно публікують оновлення про стан, місцезнаходження та навколишнє середовище, мешами і описові установки.

Семантичні неологізми – це вже відомі слова, які набули нових значень під впливом останніх змін у мові.

Hearable ‘маленький комп’ютер або електронний пристрій, призначений для носіння на вусі: *And finally, getting back to the ear, LeBoeuf said we may someday soon have “hearables”: in-ear devices that provide private, intelligent communication along with super-accurate biometric measurements* (Consumer Reports, January 5, 2015). – І, нарешті, повернувшись до вуха, Лебоуф сказав, що найближчим часом у нас будуть електронні пристрої для носіння на вусі, які забезпечують інтелектуальний зв’язок поряд з суперточними біометричними вимірами.

Авторські, індивідуально-стилістичні неологізми створюються для того, щоб додати образності тексту. Неологізми цього типу «прикріплені» до контексту, мають автора. Вони повинні зберігати свою незвичайність, свіжість. Авторські неологізми, утворені за продуктивними моделями, називаються потенційними словами. Наприклад:

pizza parliament ‘парламент, що складається з багатьох партій, кожна з яких має відносно малу кількість місць’: *Harper was also hurt by what has become a five-party political system in Canada. «It’s very difficult to get a majority in this pizza Parliament», – Wiseman said* (Los Angeles Times, October 15, 2011). – Харпер також був засмучений через те, що політична система в Канаді стала п’ятипартійною. «Дуже важко отримати більшість в цьому багатопартійному парламенті», – сказав Вайсман.

Zombie lie ‘помилкове твердження, яке постійно повторюють, незважаючи на те, що часто його спростовували»: *Most of the biosphere can not see the infosphere; it is invisible, a parallel universe humming with ghostly inhabitants. But they are not ghosts to us – not anymore. We humans, alone among the earth’s organic creatures, live in both worlds at once. It is as though, having long coexisted with the unseen, we have begun to develop the needed extrasensory perception. We are aware of the many species of information. We name their types sardonically, as though to reassure*

ourselves that we understand: urban myths and zombie lies (Smithsonian Magazine, May 1, 2014 року). – Велика частина біосфери не може бачити інфосфери; це невидимий, паралельний всесвіт, населений примарними мешканцями. Але вони для нас не примари ... Вже немає. Ми, люди, єдині серед органічних істот Землі живемо в обох світах одночасно. Начебто, довгий час співіснуючи з невидимим, ми почали розвивати необхідне екстрасенсорне сприйняття. Ми знаємо про багато різновидів інформації. Ми називаємо їх типи сардонічно, ніби для того, щоб запевнити себе, що ми розуміємо: міські міфи і зомбі брехня.

Оказіоналізми (від латинського *occasionalis* 'випадковий') – це авторські неологізми, створені за незвичайними моделями. Вони не існують поза конкретного контексту. Наприклад: *infobesity* 'надлишкова інформація', 'пересичення інформацією': *As someone ever-eager to flaunt my grammatical shallowness, I felt chagrined recently when a friend dropped "infobesity" into the conversation before I'd had a chance to claim this latest buzzword and introduce it in my column* (The New Zealand Herald, October 3, 2014 року). – Оскільки хтось завжди прагнув виставляти напоказ мою граматичну обмеженість, я недавно відчув прикрість, коли один в розмові допустив «необ'єктивність», перш ніж у мене з'явився шанс зажадати ввести це останнє модне слово в свою колонку.

Всі ці процеси створення неологізмів продовжують своє існування в сучасному суспільстві. Тому лексика англійської мови як змінювалася, так і буде змінюватися. Зрештою, в мові закріпляться тільки вдалі неологізми. Інші так і залишаться за межами мовних і мовленнєвих норм.

Інформаційна революція на початку XXI століття продовжує бути найбільш впливовим фактором щодо процесів поповнення словникового складу сучасної англійської мови. З інтернетизацією суспільства, зокрема, пов'язана найбільша кількість лексичних інновацій за останні десять років.

Інтернет вважається частиною простору, яку вчені називають «інформаційною екологією». Під «інформаційною екологією» розуміється нова «система людей, процесів, цінностей і відповідних технологій» (Зацний, 2006, с. 49). Головною, відмінною рисою сучасної людини як «конституента» інформаційної екології вчені вважають «інформоядність». Вони підкреслюють, що сучасна людина працює за рахунок «поїдання» інформації, тому в англійській мові ця людина отримала найменування-характеристику у вигляді неологізму *informavore* (за аналогією зі словами, що характеризують тваринний світ з точки зору джерел живлення – *carnivore, herbivore*) (Зацний, 2006, с. 55).

Як відомо, лексичний ярус будь-якої мови є найбільш чутливим до змін. При цьому процес трансформації лексичного простору майже безперервний, в чому і полягає зв'язок мовної системи з іншими сферами суспільного життя (політичної, соціально-економічної, державної). Очевидним є той факт, що чим інтенсивніше відбуваються зміни в інформаційному просторі, тим інтенсивніші зміни в лексиці на кожному етапі її розвитку. Саме в сфері комп'ютерної лексики спостерігаються істотні зміни, зумовлені суспільно-політичними процесами (Ажнюк, 2011, с. 78).

В цілому, лексико-семантичні інновації сфери комп'ютерних технологій відображають, перш за все, вплив глобальної комп'ютерної мережі та новітньої техніки на різні аспекти суспільного життя, розкривають вигоди інтернетизації і деякі негативні наслідки. Інтернет так само, на думку економістів, виявився головним чинником з часів індустріальної революції, який впливає на світову економіку (Андрусак, 2003, с. 13). Не випадково, в даний час інфор-

маційна революція називається «революцією всесвітньої павутини» – *the Web revolution* (Зацний, 2006, с. 218).

Торкаючись історії неологізмів комп'ютерної сфери і Інтернету, цікаво було б простежити, наприклад, розвиток ряду їхніх термінів. Такі неологізми, зазвичай, є не стільки номінативними, скільки проектними: вони не тільки називають певне явище, а й закликають звернути на нього увагу. Перш за все, були створені численні неологізми для введення концептів і понять «інтернетівської економіки». Так, виникло слово *dot-com* для позначення компанії, фірми, що здійснює свою комерційну діяльність тільки через Інтернет (в атрибутивній функції неологізм *dot-com* вводить поняття «інтернетівський, пов'язаний з Інтернетом»). Цей неологізм вже взятий за основу для створення низки інших лексичних інновацій. Явище масового банкрутства відображає і словосполучення *dot-com death watch*, а фразеологізм *pink slip party* «вечірка, на якій присутні, головним чином, колишні підприємці і службовці інтернетівської економіки», виник у зв'язку з масовими звільненнями «віртуальних службовців» (вираз *to get the pink-slip* має значення «отримати повідомлення про звільнення»): *No wonder [Alladvantage.com] was dubbed in a recent issue of Fortune magazine as the next dot-com likely to die. It has also made several appearances on Dotcomfailures.com and another dot-com death watch site* (The Toronto Star, July 10, 2011).

В умовах інформаційної революції продовжують виникати нові соціальні групи. Вчені відзначають, наприклад, що останнім часом особливо зростає кількість «нових» фахівців, які, незважаючи на те, що займаються, головним чином, фізичною роботою, але в той же час наближаються до категорії кваліфікованих робітників, що володіють високим рівнем знань, необхідних для виконання своєї роботи з обслуговування сучасної техніки і виробництва, програмування, аналітичних задач лабораторного характеру. Для позначення даної категорії працівників створюється словосполучення *knowledge technologist: The most striking growth will be in “knowledge technologists”: computer technicians, software designers, analysts in chemical labs, manufacturing technologists, paralegals ... They are knowledge technologists – people who do much of their work with their hands* (The Economist, November 11, 2011). Виникає поняття «інтернетовської еліти» – *wired set: InSite market niche was chronically the new and the hip in the Bay area, a W of the local wired set* (New York Times, 2012).

Комп'ютерний розрив між поколіннями в галузі освіти призводить до незадоволеності значної частини учнів старших класів середньої школи, студентів університетів методикою навчання, вчителями, викладачами, оскільки «інтернет-грамотні» (*net-savvy*) учні та студенти вважають використання Інтернету для пошуку інформації, знань більш ефективним і цікавим способом навчання в порівнянні з тією методикою, яку пропонує вчитель і викладач в класі.

З явищем інтернет-грамотності пов'язана поява неологізму *digital disconnect* для позначення невідповідності традиційної методики можливостям навчання за допомогою сучасної техніки, які широко використовує молоде покоління: *They are not saying, “We do not want teachers, and they are not saying, This is better than teachers,” said Lee Raine, director of the Pew project. They are saying, “We know there is cool stuff on the Internet that helps us learn the things teachers want us to learn, and it would be great if more teachers would integrate these online experiences.” The “digital disconnect” has become more pronounced as teens have flooded the Internet. A July 2002 Pew survey estimates that 78 % of teens 12 to 17 go online* (USA Today, August 26, 2012).

Необхідно відзначити, що багато неологізмів залишаються «неологізмами-одноденками», тоді як інші «слова-експромти» все ж поступово переходять в основний словниковий фонд. Це, зокрема, такі (тепер уже широковідомі) слова і словосполучення, як: *billion laughs* «онлайн-атака, за допомогою якої відбувається спроба відключити веб-сайт, відправивши спеціально відформатовану послідовність символів, таких як 'lol' і 'ha', *digital pickpocketing* «крадіжка даних з мобільного пристрою, зокрема, містить мікросхему радіочастотної ідентифікації (RFID) для бездротової передачі інформації», *doorway scams* «афера, в якій веб-сторінка являє собою набір з вмістом, яке розміщує сторінку на початку результатів пошукової системи, але при відвідуванні буде перенаправляти користувача на інший, як правило, порнографічний сайт»: *The trousers are intended to stop thieves hacking into radio frequency identification (RFID) tagged passports or contactless payment cards. Jeans made that will prevent 'digital pickpocketing'* (BBC News, December 17, 2014 року). *The same is true for the trick known as doorway scams. This method involves constructing the site so that the content will appear high on the search results. For example, a search on "livestock" may result in a "hit" list with a porn site on bestiality* (McFarland, May 8, 2017).

Розмовний словотвір виявляє меншу залежність від різних граматичних та семантичних обмежень. В процесі невимушеного спілкування співрозмовники нерідко не відображають слова, існуючі в мові, а створюють їх «на випадок», спираючись на продуктивні словотвірні моделі. В утворених таким чином словах актуалізується значення, підказане конкретною ситуацією. Наприклад: *Videophilia* «спосіб життя, орієнтований на дії, здійснюються за допомогою техніки, особливо телебачення, Інтернету і відеоігор», *Ludology* «академічне дослідження ігор, зокрема відеоігор»: *Numbers tell us people do not participate in outdoor activities the way they once did. ... Visits to national parks are down, as are fishing, hunting and even watching wildlife. Only 25 percent of the population – down 18 percent – participates in an outdoor activity. Scientists call it "videophilia" – a way of life connected to computers, video games and TV* (Grand Rapids Press, March 16, 2017). *The college students glued to video game consoles today are as likely to be scholars as slackers. More than 100 colleges and universities in North America – up from less than a dozen five years ago – now offer some form of "video game studies" ranging from hard-core computer science to prepare students for game-making careers to critiques of games as cultural artifacts. ... Meanwhile, on the lit-crit front, some scholars have come up with a fancy name for their discipline: ludology, from the Latin ludus (game). Topics range from game philology to the study of virtual economies in EverQuest* (Technology Review, March 1, 2016).

Комп'ютерна техніка широко використовується в медицині, судочинстві, біології, криміналістиці, наприклад, для «біометричної ідентифікації» (*biometric identification*) або коли йдеться про «кібермедицину», «віртуальну медицину» (*cybermedicine, virtual medicine*). З такою ідентифікацією пов'язаний цілий ряд неологізмів початку XXI століття (*affective computing, biometric ID, eigenface, nursing informatics*), а також інновації останнього часу, наприклад, *facial technology, passfaces*: *In 2011, the American Nurses Association defined nursing informatics as "a specialty that integrates nursing science, computer science, and information science to manage and communicate data, information, and knowledge in nursing practice"* (Austin American-Statesman, October 15, 2013).

Комп'ютерна техніка широко використовується в криміналістиці, наприклад, для «біометричної ідентифікації» (*biometric identification*). З такою ідентифікацією пов'язаний цілий ряд неологізмів початку XXI століття (*affective computing, biometric ID, eigenface*), а також

інновації останнього часу, наприклад, *facial technology, passfaces: Zelazny of Visionics said face recognition is less intrusive than iris scanning, another biometric identification technology. Aside from security systems and James Bond movies, iris scanning is not as widely used as facial technology, she said, which does not require buttons and cards* (New Jersey Lawyer, October 8, 2011).

Великий вплив інформаційної революції відчувають на собі засоби масової інформації. Виникли, наприклад, такі нові поняття, як «техномедія (*technomedia*)», «кібержурналістика» (*cyberjournalism*). Під «техномед» мають на увазі засоби масової інформації, які безпосередньо пов'язані з сучасною технікою – спеціальні періодичні видання, програми радіо і телебачення. Під «кібержурналістикою» може матися на увазі як журналістика з широким використанням сучасної техніки, так і періодичні видання, поширювані через Інтернет.

З глобальною комп'ютерною мережею співвідноситься і поняття «нові медіа» (*new-media*), під якими розуміють радіо, телепередачі, газети і журнали, що надходять власникам персональних комп'ютерів через Інтернет: *This year's New Media's award have recognized and rewarded several excellent ideas* (New Statesman, July 21, 2013). Саме в зв'язку з новою інформаційною технікою виник неологізм *datacasting* (*data + broadcasting*) як загальне позначення передачі будь-якої інформації через «цифрові» мережі, в той час як слово *webcasting* (*web + broadcasting*) було створено для відображення поняття «передача інформації через всесвітню павутину».

З неологізмом *webcasting* пов'язано і нове словосполучення *Webcast wedding* для позначення церемонії весілля, яка транслюється через «всесвітню павутину»: *When Lori Dickinson and Tyson Reiser walk down the aisle on Wednesday evening, most of their guests will be in pyjamas. The couple, from Waterloo, Ont., Will say their vows in a Las Vegas chapel with 10 of their closest friends and family on hand. But another 40 or 50 people will be at home, watching the wedding live on the Internet after Ms. Dickinson, 28 and Mr. Reiser, 30 sent out e-mail invitations for the Webcast wedding to family and friends in British Columbia, Calgary and Manitoba* (The Globe and Mail, February 4, 2012).

Новою революцією в комп'ютерній техніці та в програмному забезпеченні, як пишуть фахівці цієї сфери, буде «біологічна революція», метою якої є створення «автономних комп'ютерів», які будуть постійно вдосконалювати свої «розумові центри» і можуть виявитися більш розумними, ніж їхні творці. Створення подібних комп'ютерів (вони отримали назву *genetically modified computers*) стане реальним шляхом копіювання біологічних процесів: *Genetically modified computers are the next big thing. The aim is to produce self-managing, self-repairing computers that become smarter by continually evolving their own intelligence centres* (New Scientist, October 25, 2011).

Можливість виробництва в найближчому майбутньому чипів та інших компонентів комп'ютерів з дешевих пластичних матеріалів, а не з кремнію, означатиме, що настане ера «одноразового обчислення» – *disposable computing: Success could lead to a new market for flexible displays and memories that can be printed on anything – ushering in an age of disposable computing* (The Economist, December 14, 2015).

Вчені пишуть і про реальність створення «квантових комп'ютерів» (*quantum computers*), про «квантові обчислення» (*quantum computing*). Вони підкреслюють, зокрема, що «квантовий комп'ютер», зібраний тільки з дванадцяти атомів, може перевершити найпотужніший сучасний суперкомп'ютер: *A bizarre experiment takes scientists one step closer to the unimaginable powers of quantum computing. A machine made of just 12 atoms could outperform the mightiest*

supercomputer. Though nothing in the laws of physics rules out quantum computers, qubits are maddeningly delicate (Time, February 24, 2013).

З'явилися нові назви пристосувань для комп'ютерів, нових видів комп'ютерної техніки. Наприклад, *phablet, smartglasses, data furnace: People are taking about wearables and connected vehicles, meaning that Korean firms are positioned to spur innovation in these industries. Companies are rolling out smartwatches and smartglasses. Without customized displays and chips, those advanced devices are meaningless* (The Korea Times, January 12, 2014 року).

В останні роки для забезпечення наочності при навчанні дітей анатомії в школі використовуються комп'ютеризовані «розумні мультфільми» – *smartoon (smart + cartoon)*. Вони демонструють і пояснюють функціонування різних органів і частин людського тіла: *This was the first season for what might be called a smartoon.* (US News and World Report, July 28 – August 4, 2013).

Викладений матеріал свідчить про те, що інформаційна революція призводить до інтенсивного поповненню не тільки лексики, а й фразеології англійської мови, причому цілий ряд нових стійких словосполучень, що зародилися в сфері інформаційних технологій, використовується в загальному мовленні. Можна виділити такі фразеологічні неологізми, як *clicks and bricks, clicks and mortar, digital terrorism, friction-free capitalism, garbage in – garbage out, information foraging, information superhighway, Internet host, serial killer application, mouse potato, net generation, one banana problem, road warrior, silicon take-over, smart mob tiger team, virtual reality*.

Слід зазначити, що високу частотність вживання отримали стійкі словосполучення з ключовими одиницями, закріпленими за сферою новітніх технологій (*digital, electronic, information, silicon, virtual*). Фразеологізми зі словом *silicon* перетворилися в символ інформаційної техніки (кремній, як відомо, служить сировиною для виробництва мікрочіпів). Так, словосполучення *Silicon Valley* (позначення центру виробництва комп'ютерної техніки) стало основою для утворення десятків словосполучень, що позначають такі центри в різних частинах земної кулі, наприклад: *Silicon Wadi* (в Ізраїлі), *Silicon Island* (на Тайвані).

Останнім часом до них приєдналися і словосполучення *Silicon Mountain* для позначення центру підприємств сучасних інформаційних технологій в штаті Колорадо, *Silicon Hills* – для позначення центру електронної техніки в штаті Техас (Кушнер, 2003, с. 245).

Інформаційна революція, як відомо, створила не тільки блага і вигоди для суспільства, а й нові проблеми, які загострюються в новому столітті. Ще в 90-і роки ХХ століття поширилася точка зору, що соціально-економічні наслідки інформаційної революції втілюються в понятті «кібернерівності» (*cyber-inequality*), «комп'ютерного розриву» (*computer gap*) – значної розбіжності в економічному статусі людей, що володіють сучасною технікою, і тих, хто її не має.

Сучасна інформаційна техніка зробила свій «внесок» в загострення проблеми злочинності: по-перше, були створені більш широкі технічні можливості для порушників закону, по-друге, виникли нові види злочинності і правопорушень, які об'єднуються під загальною назвою «комп'ютерних», «кібернетичних» (*computer crime, cybercrime*). Відзначається, що «комп'ютерна» злочинність значно випереджає можливості «кіберполіції» (*cyberpolice*). Існує широкий попит на фахівців, іменованих «кіберпрофайлерами» (*cyberprofilers*), які мають кваліфікацію психологів, фахівців в області комп'ютерної техніки, детективів і використовуються при розкритті кіберзлочинів (Івата, 2000, с. 13).

Вчені підкреслюють, що наша нерозсудливість незабаром зіткнеться зі зростаючою технічною потужністю суспільства. І це станеться в точці перетину нано, біо і комп'ютерних тех-

нологій. Всі три області мають, на думку вчених, «здатність породжувати і запускати в навколишнє середовище сутності, які можуть саморозмножуватися (*self-replicating entities*)», прикладом яких слугують комп'ютерні віруси, комп'ютерні атаки, тощо (Крайтон, 2002, с. 128).

Створюються, відповідно, і неологізми, що відображають заходи і засоби боротьби з хакерами. Інновація *back hacking*, наприклад, позначає «спробу спіймати хакера шляхом простеження його операцій», а новоутворення *honeynet* – «мережа, що створюється для заманювання хакерів і контролю їх дій».

Зростає кількість «інтернетівських самогубств» серед молоді (*Internet suicides*). В Японії, наприклад, стає модним укладення угоди молодими людьми через Інтернет з незнайомцями про те, щоб разом звести рахунки з життям: *Internet suicides plague Japan. Young people make death pacts with strangers* (The Washington Post, August 24, 2013).

Через Інтернет йде потік нікому не потрібної інформації, особливо рекламного характеру. З цим явищем пов'язано, наприклад, широке поширення семантичного неологізму *spam*, запозиченого з жаргону фахівців комп'ютерної техніки, для позначення такої інформації (в літературній мові слово *spam* має значення «ковбасний фарш»: *spam = spiced ham*). В наш час це слово широко вживається разом зі своїми похідними *to spam*, *spammer*, *spamming*, *anti-spam*, *spamdexing*, *spamoflage*, *disk-spamming*, *do-not-spam registry: They want them to arrest and extradite someone who is wanted for spamming* (Austin American-Statesman, April 30, 2013).

Вивчаючи нову лексику в світлі інформаційної революції, можна побачити, про це свідчить і наведений практичний матеріал, деякі специфічні лінгвальні явища. До них насамперед належить явище атракції синонімів навколо цілого ряду понять, що співвідносяться з інформаційною революцією, а також концентрацію неологізмів навколо базових центрів парадигм. Ці явища обґрунтовуються актуальністю процесів, які відбуваються в умовах сучасного етапу науково-технічного прогресу. Серед понять, навколо яких концентруються синоніми, можна відзначити наступні: «великий любитель комп'ютерної техніки» – *chip-head*, *computer junkie*, *cyberaddict*, *cyberhead*, *cyberbuff*, *cyberjunkie*, *data-junkie*, *digit-head*, *gearhead*, *nethead*, *technofreak*, *technophile*, *tekky*, *telephile*; «фахівець в області сучасної техніки» – *computer nerd*, *cyberguru*, *cybernerd*, *geek*, *supernerd*, *techguru*, *technogeek*, *technoguru*, *techopundit*, *technonerd*, *technosavant*, *uber nerd*; «людина, яка добре знає комп'ютерну техніку» – *computer hip*, *computerate*, *computent*, *computer-savvy*, *cybersavvy*, *it-savvy*, *technoliterate*, *techsavvy*; «людина, яка активно користується мережею Інтернет» – *cyber-citizen*, *cyber-surfer*, *e-surfer*, *netter*, *internaut*, *nethead*, *netizen*, *netsurfer*.

Такі приклади свідчать про те, що у зв'язку з інформаційною революцією широкого поширення набуває феномен «поліномінації», тобто коли одне поняття або одна річ отримують цілий ряд найменувань. У той же час, як продемонстрували і деякі лексичні одиниці, виникає особливий тип неологізмів – ретронім, під якими маються на увазі нові позначення вже відомих понять і предметів у зв'язку з уточненням цих понять, з появою нових різновидів існуючих предметів і необхідністю тим самим більш чіткого розмежування старого і нового поняття або предмета.

3. Висновки

З усього вищезазначеного можна зробити висновок, що дослідження комп'ютерної лексики знаходиться в стадії постійного розвитку, адже ця сфера кожен день поповнюється новими словами і фразами. В наш час зміни в технологічній та інформаційній сферах відбуваються дуже інтенсивно, а отже інтенсивно відбуваються зміни в цьому шарі лексики.

Перспективи дослідження спрямовані на аналіз способів передачі англійських комп'ютерних неологізмів на українську мову за допомогою різних видів перекладацьких відповідей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ
(REFERENCES)

- Azhnjuk, B. M. (2011). *Movni zminy na tli dekolonizaciji ta ghlobalizaciji*. Movoznavstvo. № 3. 48–54.
- Bybyk, S. P., Sjuta, Gh. M. (2006). *Slovnyk inshomovnykh sliv: tlumachennja, slovotvorenja ta slovovzhyvannja*. Kharkiv.
- Chrichton, M. (2002). *Prey*. New York.
- Iwata, Y., Johnson, K. (2000). *Computer Crime Outpacing Cybercops*. USA. 13.
- Jagudena, A. R. (2013). *Sociolingvisticheskiy aspekt v izuchenii novej leksiki*. Rostov-na-Donu.
- John, A. (2011). *The Longman Register of New Words*. M.
- Kushner, D. (2003). *Masters of Doom*. New York.
- Lewis, B. (2003). *The Crisis of Islam. Holy War and Unholy Terror*. New York.
- Popova, T. V. (2015). *Russkaja neologija i neografija*. Ekaterinburg.
- Skryl'nik, N. A. (2012). *Slovoobrazovatel'nye modeli neologizmov v sovremennom anglijskom jazyke*. Krivoj Rog.
- Zacnyj, Ju. A. (2006). *Suchasne anghlomovne suspiljstvo i rozvytok slovnykovogho skladu anghlijskoji movy*. Zaporizhzhja. Zaporizjkyj nacionaljnyj universytet.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- Ayto, John (2011). *The Longman Register of new words*. M.
- Elektronnyj on-lajn slovnyk «Multitran». URL : <http://www.multitran.com>. (Date of Access : 10.09.2019).
- The New Oxford American Dictionary (2012). New York, Oxford.
- The Oxford Dictionary of New Words (2009). Oxford.
- The World Lover's Guide to New Words. URL : <http://www.wordspy.com>. (дата звернення : 10.09.2019).

Стаття надійшла до редакції 10.09.2019